

KOMENDA GŁÓWNA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

ZATWIERDZAM

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Andrzej Bartkowiak
.....
nadbryg. Andrzej BARTKOWIAK

PROGRAM SZKOLENIA DOSKONALĄCEGO W ZAKRESIE RATOWNICTWA LODOWEGO

Warszawa, ...^{19.04}..... 2021 r.

Opracowanie merytoryczne:

- st. bryg. Michał Kamieniecki – KW PSP w Olsztynie
- st. kpt. Arkadiusz Burak – KM PSP w Koszalinie
- st. kpt. Ireneusz Parchomiuk – SGSP w Warszawie
- st. kpt. Mariusz Zakrzewski – KW PSP w Olsztynie
- kpt. Tomasz Michalik – KW PSP w Katowicach
- kpt. Krzysztof Bartoszak – SP PSP Bydgoszcz
- mł. kpt. Jacek Gelert – SP PSP w Bydgoszczy
- mł. kpt. Grzegorz Pielacha – Biuro Szkolenia KG PSP
- asp. sztab. Piotr Nieckarz – KP PSP w Nysie

Konsultacje merytoryczne:

- st. bryg. Tomasz Naczas – Biuro Szkolenia KG PSP
- mł. bryg. Paweł Wysocki – Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności KG PSP

Konsultacje metodyczne:

- Magdalena Stajszczak – Biuro Szkolenia KG PSP

Niniejszy program zastępuje "Program szkolenia w zakresie ratownictwa lodowego" zatwierdzony przez komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej w dniu 1 września 2015 r.

Spis treści	strona
I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE	3
1. Cel szkolenia	3
2. Sylwetka absolwenta	3
3. Warunki przyjęcia na szkolenie	3
II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO	4
1. Organizacja szkolenia	4
2. Zalecenia i wskazówki metodyczne	4
3. Plan nauczania	6
III. TREŚCI KSZTAŁCENIA	7
1. Bezpieczeństwo działań ratowniczych na lodzie – 1T	7
2. Podstawowe wiadomości o parametrach lodu i wody – 1T	8
3. Sprzęt do ratownictwa lodowego – 1T, 1P	9
4. Techniki ratownictwa lodowego i samoratownictwo – 3T, 15P	10
IV. LITERATURA	11
V. ZAŁĄCZNIKI	12

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest przygotowanie absolwentów (którzy ukończyli szkolenie z zakresu ratownictwa wodnego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym) do udzielania pomocy osobom zagrożonym na zalodzonych obszarach wodnych, w ramach zespołu ratowniczego.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

- a) w sferze poznawczej:
  - omawiać zagrożenia oraz zasady bezpieczeństwa podczas działań na lodzie,
  - omawiać zasady współpracy ze Specjalistyczną Grupą Ratownictwa Wodno-Nurkowego (SGRW-N) oraz innymi służbami i podmiotami ratowniczymi,
  - opisywać strukturę i parametry lodu,
  - wymieniać i opisywać sprzęt i ubrania wykorzystywane do ratownictwa na lodzie,
  - omawiać zasady prowadzenia działań na lodzie,
  - omawiać zasady samoratownictwa,
- b) w sferze praktycznej:
  - określać grubość i nośność pokrywy lodowej,
  - posługiwać się sprzętem wykorzystywanym do ratownictwa na lodzie,
  - wykonywać pracę w ubraniach wykorzystywanych w ratownictwie na lodzie,
  - wydostawać się na nośny lód po wpadnięciu do wody,
  - docierać do uszkodzonego,
  - ewakuować uszkodzonego do miejsca bezpiecznego,
  - udzielać pomocy osobie wychłodzonej lub w hipotermii,
  - wykonywać konserwację sprzętu i ubrań,
- c) w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:
  - odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje, innych ratowników i uszkodzonych,
  - dbałości o sprzęt.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Warunkiem przyjęcia na szkolenie jest skierowanie, zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 1, potwierdzające wskazane w skierowaniu wymagania.

Słuchacz przyjeżdża na szkolenie z następującym wyposażeniem osobistym:

Lp.	Wyposażenie	Liczba
1.	Skafander suchy ratowniczy w komplecie z kapturem i rękawicami	1 szt.
2.	Kamizelka asekuracyjna z uprzężą o wyporności min. 80 N z wyposażeniem (min. gwizdek, nóż ratowniczy, karabinek)	1 szt.
3.	Kask ochronny z przeznaczeniem do ratownictwa wodnego	1 szt.
4.	Rzutka ratownicza z liną o dł. min. 20 m na pasie lub chowana w kieszeń kamizelki	1 szt.
5.	Kolce lodowe	1 para
6.	Raki lub nakładki z kolcami na obuwiu	1 para
7.	Śruba lodowa	1 szt.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a. Szkolenie organizowane jest przez szkoły Państwowej Straży Pożarnej oraz ośrodki szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.
- b. Wykaz sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia szkolenia stanowi załącznik nr 2.
- c. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut. W czasie zajęć teoretycznych dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych.
- d. Organizator szkolenia, spośród osób przewidzianych do realizacji zajęć dydaktycznych, wyznacza instruktora wiodącego, odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i merytoryczny zakres szkolenia.
- e. Zaleca się, aby osoby prowadzące zajęcia posiadały przygotowanie pedagogiczne.
- f. Na realizację programu przewidziano **22 godziny dydaktyczne**.
- g. Warunkiem ukończenia szkolenia jest obecność na 100% zajęć przewidzianych programem szkolenia.
- h. Słuchacze, którzy ukończyli szkolenie otrzymują zaświadczenie, zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 3.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

- a. Zajęcia teoretyczne powinny być organizowane dla całej grupy słuchaczy. Podczas zajęć praktycznych na grupę 6 słuchaczy przypada 1 instruktor. Zaleca się, aby dodatkowo na każdym szkoleniu był 1 instruktor zabezpieczający.
- b. Prowadzący zajęcia, w trakcie realizacji tematów przewidzianych w planie nauczania powinni zwracać szczególną uwagę na:
  - poprawną terminologię,
  - wykorzystywanie do ćwiczeń tylko sprzętu sprawnego pod względem technicznym, posiadającego stosowne atesty i certyfikaty bezpieczeństwa oraz aktualne badania techniczne,
  - poprawne i bezpieczne wykonywanie czynności,
  - kształtowanie pożądanych umiejętności, postaw oraz koniecznych nawyków.
- c. W trakcie szkolenia należy zapewnić warunki do realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych m. in. poprzez:
  - przestrzeganie zasad nauczania,
  - łączenie metod asymilacji wiedzy z metodami samodzielnego dochodzenia do wiedzy.
- d. Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane w pomieszczeniach zapewniających odpowiednie warunki higieny oraz wyposażonych zarówno w proste, jak i techniczne środki dydaktyczne.
- e. Zajęcia praktyczne powinny odbywać się w miejscach, które umożliwiają ich sprawną i bezpieczną realizację.
- f. Zajęcia praktyczne należy poprzedzić odprawą organizacyjną, którą prowadzi prowadzący zajęcia. Celem odprawy jest zapoznanie słuchaczy z tematyką i celem ćwiczeń oraz omówienie ich przebiegu.
- g. W toku ćwiczeń prowadzący kontroluje poprawność wykonania powierzonych zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco koryguje błędy

w ramach instruktażu indywidualnego, bądź grupowego. W instruktażu końcowym prowadzący powinien podsumować zajęcia, przeanalizować najczęściej popełniane błędy, wskazać ich źródło oraz sposób prawidłowego wykonania zadania.

- h. Każde zajęcia praktyczne z użyciem sprzętu lub urządzeń technicznych należy zakończyć czyszczeniem i konserwacją sprzętu.
- i. Zajęcia praktyczne należy prowadzić na obszarach zalodzonych.
- j. W ramach realizacji szkolenia każdy uczestnik szkolenia musi wejść na lód, który częściowo jest nośny i dojść do miejsca, w którym lód traci nośność. Po załamaniu się pokrywy lodowej i wpadnięciu do wody uczestnik szkolenia musi wydostać się o własnych siłach z wody przy użyciu kołców lodowych i dotrzeć do miejsca, gdzie lód jest wystarczająco nośny.

3. Plan nauczania

Lp.	Temat	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Bezpieczeństwo działań ratowniczych na lodzie	1	-	1
2.	Podstawowe wiadomości o parametrach lodu i wody	1	-	1
3.	Sprzęt do ratownictwa lodowego	1	1	2
4.	Techniki ratownictwa lodowego i samoratownictwo	3	15	18
RAZEM:		6	16	22

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Bezpieczeństwo działań ratowniczych na lodzie – 1T

Materiał nauczania:

- sposoby bezpiecznego wchodzenia i poruszania się po pokrywie lodowej,
- zasady współdziałania ze Specjalistyczną Grupą Ratownictwa Wodno-Nurkowego (SGRW-N) i innymi służbami i podmiotami ratowniczymi.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić zagrożenia występujące podczas prowadzenia działań na lodzie,
- omówić sposoby bezpiecznego wchodzenia i poruszania się po pokrywie lodowej,
- omówić zasady współpracy ze Specjalistyczną Grupą Ratownictwa Wodno-Nurkowego, ze szczególnym uwzględnieniem struktury dowodzenia, zadań, które należy podjąć przed przybyciem SGRW-N oraz informacji, jakie należy przekazać dowódcy SGRW-N.

2. Podstawowe wiadomości o parametrach lodu i wody – 1T

Materiał nauczania:

- struktura lodu,
- zachowanie się pokrywy lodowej w czasie różnych warunków atmosferycznych,
- zachowanie się pokrywy lodowej w zależności od rodzaju akwenu, na którym lód się utworzył.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić strukturę lodu,
- omówić sposoby oceny nośności pokrywy lodowej,
- ocenić nośność pokrywy lodowej na podstawie obserwacji i nasłuchu,
- omówić zachowanie się pokrywy lodowej w czasie różnych warunków atmosferycznych,
- omówić zachowanie się pokrywy lodowej w zależności od akwenu, na którym lód się utworzył.

3. Sprzęt do ratownictwa lodowego – 1T, 1P

Materiał nauczania:

- sprzęt do działań ratowniczych na lodzie (np.: rzutka ratownicza, pas typu „węgorz”, sanie lodowe, trapy pneumatyczne) – budowa, zasady użytkowania i konserwacji,
- sprzęt alternatywny np.:
  - drabiny,
  - deska ortopedyczna,
  - dobór sprzętu.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić sprzęt do działań ratowniczych na lodzie,
- omówić budowę oraz zasady użytkowania i konserwacji – rzutki ratowniczej, pasa typu „węgorz”, sanie lodowych, trapy pneumatycznego,
- omówić zasady doboru sprzętu,
- dobrać sprzęt,
- wykonać konserwację sprzętu do działań ratowniczych na lodzie,
- wskazać możliwości użycia sprzętu alternatywnego,
- użyć sprzętu do działań ratowniczych na lodzie oraz sprzętu alternatywnego.

4. Techniki ratownictwa lodowego i samoratownictwo– 3T, 15P

Materiał nauczania:

- samoratownictwo,
- taktyka prowadzenia działań ratowniczych na lodzie,
- metody zabezpieczenia ratowników,
- budowa stanowisk asekuracyjnych,
- techniki asekuracji ratowników,
- techniki podejmowania poszkodowanego,
- budowa układu wyciągowego,
- metody zabezpieczenia poszkodowanego i ewakuacji do miejsca bezpiecznego,
- zachowanie organizmu w kontakcie z zimną wodą,
- wychłodzenie oraz hipotermia,
- fazy hipotermii,
- zasady udzielania pomocy poszkodowanemu w poszczególnych fazach hipotermii.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić techniki samoratownictwa,
- wykorzystać sprzęt indywidualny oraz techniki by wydostać się z wody na lód nośny,
- omówić techniki prowadzenia działań ratowniczych na lodzie,
- omówić sposoby zabezpieczania ratowników i sprzętu,
- zabezpieczyć ratowników,
- zabezpieczyć sprzęt,
- omówić budowę stanowisk asekuracyjnych,
- zbudować stanowisko asekuracyjne,
- omówić techniki asekuracji ratowników,
- przeprowadzić asekurację ratowników,
- omówić techniki podejmowania poszkodowanego,
- omówić metody zabezpieczenia poszkodowanego,
- omówić metody ewakuacji poszkodowanego do miejsca bezpiecznego,
- zbudować układ wyciągowy,
- zabezpieczyć poszkodowanego,
- podjąć poszkodowanego,
- ewakuować poszkodowanego do miejsca bezpiecznego,
- omówić działanie niskiej temperatury (wychłodzenie, hipotermia) na organizm człowieka,
- zabezpieczyć poszkodowanego w stanie wychłodzenia, hipotermii.

IV. LITERATURA

Akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 961).
- 2) Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1123).
- 3) Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1863).
- 4) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310).
- 5) Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 350).
- 6) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniach ratowniczych (Dz. U. z 2013 r. poz. 709).
- 7) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej. (Dz. U. Nr 180, poz. 1115).
- 8) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Dz.U. z 2012 r. poz. 747).
- 9) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2014 r. poz. 1793).

Materiały pomocnicze:

- 1) *Zasady organizacji ratownictwa wodnego w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym*, KG PSP grudzień 2020 r.
- 2) *Skrypt do szkolenia z zakresu ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez KSGR w zakresie podstawowym. Działania na lodzie.*
- 3) A. Kopta: *Kwalifikowana pierwsza pomoc*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2016 r.
- 4) ppłk dr n. med. M. Goniewicz: *Pierwsza pomoc. Podręcznik dla studentów*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2011/2012.

V. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

.....
(pieczęć jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka delegująca

Nazwa .....

Adres .....

Tel./Fax .....

Kieruję Panią/Pana .....
(stopień, imię i nazwisko, imię ojca)

Numer identyfikacyjny/ewidencyjny PSP* .....

na szkolenie w zakresie ratownictwa lodowego

realizowane w dniach ..... W .....

Oświadczam, że kierowany/-a:

- posiada ukończone szkolenie z ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym,
- posiada kwalifikacje ratownika, aktualne na czas trwania szkolenia, zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- posiada kartę szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania szkolenia

oraz

w przypadku strażaka PSP – kierowany/-a:

- ukończył/-a co najmniej szkolenie podstawowe w zawodzie strażak lub równorzędne,
- nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi,
- posiada orzeczenie komisji lekarskiej lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające okresowe badanie lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia

w przypadku strażaka ratownika OSP – kierowany/-a:

- posiada zaświadczenie lekarskie potwierdzające możliwość udziału w działaniach ratowniczych,
- ukończył/-a co najmniej szkolenie podstawowe dla strażaków ratowników OSP lub równorzędne,
- posiada ważne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis przełożonego uprawnionego do mianowania**)

W przypadku strażaków ratowników OSP:

* - należy podać datę i miejsce urodzenia

** - lub imię, nazwisko i pieczęć przedstawiciela Urzędu Gminy albo naczelnika OSP.

Wykaz sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia szkolenia

Lp.	Sprzęt	Liczba / na 6 osób
1.	Zestaw do działań ratowniczych na lodzie (np. trap pneumatyczny, sanie lodowe wraz z wyposażeniem)	1 szt.
2.	Koło ratunkowe lub pas typu „węgorz”	1 szt.
3.	Lina pływająca o długości min. 50 m w zasobniku lub na bębnie	4 szt.
4.	Zestaw PSP-R1	1 szt.

.....
(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....
(imię i nazwisko)

Numer identyfikacyjny/ewidencyjny PSP* .....
ukończył .....

szkolenie w zakresie ratownictwa lodowego

przeprowadzone w .....

w okresie od ..... r. do ..... r.

według programu z dnia .....

zatwierdzonego przez .....

.....

....., dnia .....r.
(miejscowość)

Nr .....

ORGANIZATOR

.....
(pieczęć, podpis)

* - w przypadku strażaków ratowników OSP należy podać datę i miejsce urodzenia

Lp.	Temat	T	P	R
1.	Bezpieczeństwo działań ratowniczych na lodzie	1	-	1
2.	Podstawowe wiadomości o parametrach lodu i wody	1	-	1
3.	Sprzęt do ratownictwa lodowego	1	1	2
4.	Techniki ratownictwa lodowego i samoratownictwo	3	15	18
RAZEM:		6	16	22

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem